

HADAD PROJECT: MIGRATORY FALCONS REINTRODUCTION IN THE KYRGYZ REPUBLIC

Momunaliev K. (World Nomad Union, Bishkek, Kyrgyz Republic)

Contact:

Kadyr Momunaliev
kadyrm@
worldnomadunion.org

Recommended citation: Momunaliev K. Hadad Pproject: Migratory Falcons Reintroduction in the Kyrgyz Republic. – Raptors Conservation. 2023. S2: 475–476. DOI: 10.19074/1814-8654-2023-2-475-476 URL: <http://rrrcn.ru/en/archives/35241>

The Hadad international project in Kyrgyzstan is implementing in accordance with the program of the Kingdom of Saudi Arabia dedicated to 'brighter future for the environmental efforts and conservation projects'. This project is pursuing balanced and smooth reintroduction process of migratory falcons in order to restore sustainable biodiversity in Central Asian region. Through the joint efforts of the two teams, we established a base for transporting of 115 falcons from Saudi Arabia to the Kyrgyz Republic. Upon arrival, the birds are going to be released into the wild under a specially developed reintroduction protocol. Preliminary expeditions to the nesting habitats of falcons and studies of different factors such as feeding base and anthropogenic threats have been conducted, and the

preferred landscape for the Saker Falcon (*Falco cherrug*) was described to make the release process as successful as possible.

Along with technical activities, scientific tasks are carried out as well, both accomplished and planned for the future. Some of them are listed below:

- 1) reintroduction approaches and methods,
- 2) DNA analysis,
- 3) study of migration routs of the released falcons (to be analyzed by means of satellite tracking),
- 4) local falcons population distribution,
- 5) development of soft rehabilitation period and training process methodology,
- 6) using innovative GIS computer technologies to store and present observation data.

ПРОЕКТ ХАДАД: РЕИНТРОДУКЦИЯ ПЕРЕЛЁТНЫХ СОКОЛОВ В КЫРГЫЗСКОЙ РЕСПУБЛИКЕ

Момуналиев К. (Всемирный союз кочевников, Бишкек, Кыргызская Республика)

Контакт:

Кадыр Момуналиев
kadyrm@
worldnomadunion.org

Рекомендуемая цитата: Момуналиев К. Проект Хадад: реинтродукция перелётных соколов в Кыргызской Республике. – Пернатые хищники и их охрана. 2023. Спецвып. 2. С. 475–476. DOI: 10.19074/1814-8654-2023-2-475-476 URL: <http://rrrcn.ru/ru/archives/35241>

Благодаря плану Королевства Саудовская Аравия до 2030 г., посвящённому «светлому будущему экологических усилий и природоохранных проектов», стало возможным реализовать международный проект Хадад в Кыргызской Республике. Этот проект направлен на сбалансированный и плавный процесс реинтродукции перелётных соколов с целью восстановления биоразнообразия в Центральной Азии. Совместными усилиями двух команд была создана база для перевозки 115 соколов из Саудов-

ской Аравии в Кыргызскую Республику. После прибытия, птиц планируется выпускать на волю по специально разработанному протоколу реинтродукции. Чтобы сделать процесс выпуска максимально успешным, проведены предварительные экспедиции по местам гнездования соколов и выявлены кормовая база, антропогенные факторы, описан ландшафт, в котором обитают балобаны (*Falco cherrug*).

Наряду с технической деятельностью осуществляются и научные задачи, как

выполненные, так и запланированные на будущее. Некоторые из них перечислены ниже:

- 1) подходы и методы реинтродукции,
- 2) анализ ДНК,
- 3) пути миграции выпущенных соколов (анализируются с помощью спутниковых трекеров),

4) распределение соколов местной популяции,

5) разработка плавного реабилитационного периода и методика тренировочного процесса,

6) использование инновационных компьютерных ГИС-технологий для хранения и представления данных наблюдений.

ХАДАД ЖОБАСЫ: ҚЫРҒЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНДА КӨШІП-ҚОНАТЫН СҰҢҚАРЛАРДЫ РЕИНТРОДУКЦИЯЛАУ

Момуналиев К. (Дүниежүзілік көшпенділер одағы, Бішкек, Қырғыз Республикасы)

Контакт:

Кадыр Момуналиев
kadyrm@
worldnomadunion.org

Ұсынылатын дәйексөз: Момуналиев К. Хадад жобасы: Қырғыз республикасында көшіп-қонатын сұңқарларды реинтродукциялау. – Пернатые хищники и их охрана. 2023. Спецвып. 2. С. 475–476. DOI: 10.19074/1814-8654-2023-2-475-476 URL: <http://rrcn.ru/ru/archives/35241>

Сауд Арабиясы Корольдігінің 2030 жылға дейінгі «Экологиялық іс-шаралар күші мен табиғатты қорғау жобаларының жарқын болашағы» туралы жоспарының арқасында Қырғыз Республикасында халықаралық Хадад жобасын жүзеге асыру мүмкін болды. Бұл жоба Орталық Азиядағы биоауантүрлілікті қалпына келтіру үшін қоныс аударатын сұңқарларды тендестірілген және біркелкі реинтродукциялауға қол жеткізуге бағытталған. Екі команданың бірлескен күшімен Сауд Арабиясынан Қырғыз Республикасына 115 сұңқарды тасымалдау үшін база құрылды. Құстарды ежелденнен кейін арнайы әзірленген реинтродукциялау хаттамасы арқылы табиғатқа шығару жоспарлануда. Табиғатқа шығару үдерісін мүмкіндігінше сәтті ету үшін сұңқарлардың өз салатын жерлері мен қорек-жеммен қамтамасыз етілуіне алдын ала экспедициялар жүргізілді,

антропогендік факторлар анықталды, ителгілер (*Falco cherrug*) мекендейтін ландшафт сипатталды.

Техникалық іс-шаралармен қатар орындалған және болашаққа жоспарланған ғылыми тапсырмалар да орындалады. Олардың кейбіреулері төменде келтірілген:

1) реинтродукциялау тәсілдері мен әдістері;

2) ДНК талдауы,

3) табиғатқа жіберілген сұңқарлардың көші-қон жолдары (спутниктік трекерлер көмегімен талданған),

4) сұңқарлардың жергілікті популяциялар арасында таралуы;

5) бірқалыпты оналту кезеңін және жаттығуы үдерісінің әдістемесін әзірлеу;

6) бақылау деректерін сақтау және ұсыну үшін инновациялық компьютерлік ГИС технологияларын пайдалану.

Saker Falcon
(*Falco cherrug*)
fledglings.
Photo by E. Schmauder.

Слётки балобана
(*Falco cherrug*).
Фото Е. Шнайдер.

Ителгінің балапандары
(*Falco cherrug*).
Е. Шнайдердің фотосы.

